

Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros Decretalium, Tomus ...

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. 2. Cui solvendæ sint decimæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

cit. c. cum homines, V. fructibus, cum Suarez cit. num. 61. Bonacina D. ult. de quinto Eccles. precept. q. unic. p. 4. in fine; sed in hoc spectanda est consuetudo, ut rectè monet Azor l. 7. c. 35. q. 15. & alii.

2581 Ad 4. v. de hoc agi in c. Pastoralis. 28. b. t. Consultus enim Innocentius III. ab Helienfi Episcopo, an de molendinis, & piscariis deduci possint expensæ necessariae, priusquam solvantur decimæ, sicut in negotiatione? rescripsit: expensas pro fructibus percipiendis ex illis rebus, unde proveniunt, non videri deducendas, fructus autem alienari non posse, nisi cum onere decimarum, nec pro restaurando detrimento quarumlibet rerum, ex quibus decimæ persolvuntur, deducendas expensas, de proventibus decimandis, quia penes dominum permanent restauratae, ut si pars aliqua moriatur armenti, deterioretur vinea, portio mercis depereat, vel torus clibanus destruat; ex quo textu habetur, in decimis prædialibus non esse idem concessum, quod in personalibus; nam in his decimæ solvitur, deductis prius expensis; ut constat ex dicto c. Pastoralis, ibi: sicut est in negotiatione concessum; & licet circa res acquisitas, vel factas de pecunia decimata, cum ipsæ venduntur, credamus deducendas expensas, & de residuo, quasi de lucro decimæ persolvendas, ut si vendatur domus, ager, vinea, clibanus, molendinum, grex, aut qualibet merces; quam autem Barbof. in dicto c. Pastoralis. V. expensas tamen n. 4. velit, quod, ubi verbum fructus profertur à lege, semper intelligatur deductis expensis; fallit tamen. 1. in casu, de quo diximus n. fallit. 2. quando legatur alicui fundus, vel usufructus cum obligatione solvendi alteri pensionem, seu illorum fructuum partem; tunc enim expensæ deduci non debent; quia in tali legato commoditas tantum illius, cui solvenda est pars fructuum, videtur spectari: aliud est, si sine tali onere; quia tunc spectatur sola commoditas, & lucrum Legatarii; de quo V. Castropalaus tom. 2. de decimis. D. unica. p. 8. à n. 1.

§. 2.

Cui solvendæ sint decimæ?

2582 A Nte resolut. suppon. 1. olim, priusquam dioceses divisæ sunt in distin-

ctas parochias, decimæ fuisse persolutas Episcopis, ut per eos secundum merita, & necessitates dispensarentur in Clericos, Ecclesiarum talium Ministros; colligitur 1. ex 16. q. 7. c. 1. ibi: has verò decimæ sub manu Episcopi fore censimus ut ille, qui ceteris præest, omnibus justè distribuat, nec cuiquam personæ honorabilius exhibeat; unde alii scrupulose corde moveantur; sic Gregorius VII. qui etiam c. pervenit. 3. ead. caus. & quæst. sic loquitur: pervenit ad nos fama sinistra, quod quidam Episcoporum, non Sacerdotibus propriæ diocesis, decimæ, atque Christianorum oblationes conferant. Sed potius laicalibus personis, militum videlicet, sive servitorum, vel (quod gravius est) etiam consanguineis. Unde si quis amodo Episcopus inventus fuerit hujus divini præcepti transgressor, inter maximos hereticos, & anticristos non minimus habeatur. Et sicut Nicæna Synodus de Simoniaco censuit, & qui dat Episcopus, & qui recipiunt ab eo laici, sive pretio, sive beneficio, æterni incendii ignibus deputentur; ubi post textum notatur in vulgatis codicibus huic c. appositum nomen paleæ, sed non bene, cum habeatur in omnibus manuscriptis. &c.

Suppon. 2. postquam Parochiæ intra 2583 dioceses divisæ, ac singulis Curatis, & Parochis decimæ assignatæ sunt, hoc ita de jure communi constitutum esse, ut ex illis ipsis à Curatis & Parochis quarta pars cederet Episcopo, tanquam Superiori, & Ordinario fidelium in sua diocesi, constat ex c. Conquerente. 16. de offic. Jud. Ordin. ubi inter jura Episcopalia in recipiendo numeratur etiam quarta decimationum, c. 4. de præscript. ibi: de quarta decimæ &c. c. cum olim. 19. de censib. ibi: tam de quarta decimarum, quam de ceteris Episcopalibus tibi debeat respondere, c. quoniam. 13. b. t. ubi dicitur, decimæ novarum deberi Ecclesiæ, in cujus parochia surgunt, & has per Diocesatum (suâ parte retentâ) eidem Ecclesiæ deberi assignari, plura de hoc Suarez l. 1. de decimis. c. 24. Layman l. 4. summe. tr. 6. c. 4. & alii: quibus positus:

Quæstio est. 1. cui debita sint decimæ 2584 prædiales? 2. quod spectato jure communi Sacrorum canonum, integrè persolvenda sint Curatis, vel Parochis, seu Rectoribus

bus Ecclesiatum, intra quarum fines prædia sunt, nisi alicubi sit alia consuetudo, ut notatur in *c. ad Apostolicæ. 20. h. t. de quo supra; constat. 1. ex cit. c. quoniam. 13. h. t. relato præced. num. deinde ex c. Cùm contingat. 29. eod. ubi, cùm Helienfis Episcopus ex Pontifice quævisset, cùm contingat interdum, in quibusdam parocciis ad quasdam Ecclesias, vel personas Ecclesiasticas ab antiquo pertinere perceptionem decimarum, & de novo fieri novalia in eisdem: ad quam huius novalium decima incipiat pertinere? respondit Pontifex: quòd, cùm perceptio decimarum ad parochiales Ecclesias de jure communi pertineat, decimæ novalium, quæ fiunt in parochiis earundem, ad ipsas proculdubio pertinere noscuntur, nisi ab his, qui alias percipiunt decimas, rationalis causa ostendatur, per quam appareat novalium ad eos decimas pertinere.*

2585 Eadem responsio probatur ex *c. Cùm in tua. 30.* Nam cùm in diocesi Beluacensi quædam Monasteria, & Ecclesiæ Conventuales in multis Parochiis majores decimas perciperent, & minutas, de quibusdam autem fructibus non persolverentur; quævisit loci Episcopus edoceri à Pontifice, utrum decimæ fructuum prædictorum ad parochiales Ecclesias, quæ nec minores recipiunt, nec minutas, an ad monasteria, & illas conventuales, quæ decimas alias percipiunt, ab antiquo debeant pertinere? respondit Pontifex: si fructus prædicti de illa terra proveniant, unde dictæ Ecclesiæ aliquos percipiebant ex decimis proventus, procul dubio decimas talium fructuum illis deberi, cùm illis terra illa ab antiquo fuerit decimalis, & non debeat una eademque (aliqui legunt, *una eademque res*, alii, *Ecclesia*) diverso jure censeri, alioqui Parochialibus Ecclesiis exsolvantur, ad quas de jure communi spectat perceptio decimarum.

2586 Ex his juribus deducitur hæc regula: quòd perceptio decimarum spectet ad Ecclesiam Parochialem, & consequenter Parochus habeat intentionem fundatam adversus quemlibet juris decimandi possessorem, aut detentorem etiam Episcopum; neque parochum aliter, quàm jus commune allegando, probare teneri eas ad se pertinere; detentorem verò, vel possessorem alium debere rationabilem causam

afferre, eamque probare, quia habet præsumptionem juris contra se.

Deducitur. 2. hanc præsumptionem, quæ stat in dicta materia pro Parochis, esse tam vehementem, ut, si Parochus Clericum, & multò magis laicum decimarum possessione spoliaret, spoliatus contra communem juris regulam non deberet restitui, nisi evidenter probaret, quòd decimarum possessionem legitime fuerit assecutus, quòd de Clericis expressè habetur *c. 2. de restit. spol.* Rationem assignat Pontifex, quia Clericus eas occupare injustè, verisimiliter præsumitur, cùm proveniant ex prædiis infra aliam parochiam constitutis, sitque manifestum (nisi aliud ostendatur) eas de jure ad eandem Ecclesiam pertinere. De hoc plura dedimus *lib. 2. tit. 13. de restit. spoliat.*

Deducitur. 3. quandoque tamen fieri, quòd decimæ prædiales debeantur alteri Ecclesiæ, quàm Parochiali; constat ex dict. *c. cùm in tua*, ibi: *eis procul dubio* (nimirum Monasteriis, & Conventualibus Ecclesiis) *decimæ fructuum debentur eorum; cùm ipsi terra illa ab antiquo fuerit decimalis.* Quo autem titulo terra illa ipsi fuerit decimalis? non exprimitur; Panormitanus (relatus in Rubrica hujus c.) censet, quòd *titulo prescriptionis*; sed hoc determinatè non habet fundamentum in nigro, seu textu; cùm ipsis obvenire jus illud potuerit titulo foundationis, donationis, privilegii, & Pontifex in ratione decidendi *prescriptionis* nec verbulo meminerit.

Deducitur. 4. ei, cui ab antiquo debentur decimæ majores, in dubio etiam deberi *minutas* (quæ scilicet sunt ex hortis, pullis, ovis, &c. Suarez *tom. 1. de Relig. tr. 2. l. 1. c. 34. num. 4.*) licet primò post tempus illæ proveniant, prout in dict. *c. 30.* responsum fuit à Pontifice Episcopo Beluacensi; qui dubitabat, num decimæ minutæ de rebus in illa terra deberentur iisdem Monasteriis, quibus ab antiquo illa terra decimalis erat.

Deducitur. 5. si quædam beneficia sunt legitime fundata ex decimis (nimirum deputatis certis prædiis, ex quibus eis decimæ persolvantur) eas secundum portionem assignatam deberi Beneficiario, seu habenti tale beneficium, esto habeat annexam dignitatem, personatum, vel officium

cium; constat ex c. *Ex parte*. 21. *h. t.* ubi Clemens III. pro Canonicis decidit, ut illis de omnibus prædiorum fructibus decimæ absque diminutione persolvantur, licet diversis anni partibus in eodem horro, vel agro semina sparfa fuerint.

2591 Quæstio altera est, cui debeantur decimæ personales? *R.* si alicubi adhuc sint in usu, deberi Ecclesiæ, in qua quis Sacramenta percipit; seu percipere debet; nec enim parochianus à qualibet Ecclesia recipere potest Sacramenta, quæ propriè spectant ad jus parochiale, v. g. recipere baptismum, viaticum, extremam unctionem, celebrare matrimonium, &c. Probat ex c. *Ad Apostolica*. 20. *h. t.* ubi Lucius III. Archiepiscopo Strigoniensi rescribit, æquum esse, ut illi Ecclesiæ decimæ personales reddantur à Parochianis, in qua percipiunt Sacramenta, decimæ verò messium, vel fructuum arborum, si coluerunt in alia Parochia, quàm in ea, in qua habitant, Episcopus eligat in hoc casu, quod per consuetudinem ibidem noverit observatum. Ratio etiam est, quia decimæ personales non sunt onus reale, sed merè personale, ergo à persona debentur illi Ecclesiæ, vel Rectori ejusdem, qui Sacramenta, & alia spiritualia ministrat, & à quo aliquis illa accipit; cum decimæ dentur in sustentationem illorum, qui ex officio spiritualia ministrant. Confirmari hoc potest ex 16. *q. 1. c. de decimis*. 45. ibi: *decimæ à plebibus, ubi sancta baptisnata dantur, dari debere, c. quæsti. 46. ead. ibi: familie eorum ibi dent decimæ, ubi infantes eorum baptizantur, & per totum anni circulum Missas audiunt, quod idem videri potest c. statuimus. 55. & c. in sacris. 56. ead. caus. & quæsti.*

2592 Quia verò in c. *Ad Apostolica, relato num. preced.* dictus Archiepiscopus Strigoniensis in ordine ad decimæ prædiales (quando prædia sita sunt in diversa parochia ab illa, in qua dominus illorum habitat) jubetur attendere consuetudinem diu obtentam (prout idem etiam habetur in c. *Cum sunt*. 18. *h. t.*) ideo, quamvis decimæ prædiales regulariter solvi debeant Ecclesiæ, intra cujus fines sita sunt; & personales, in qua Colonus recipit Sacramenta: si tamen quoad præ-

Tom. III.

diales sit consuetudo diu obtenta, ut etiam illa solvantur Ecclesiæ, in qua Colonus divina percipit, licet prædia intra fines alterius Ecclesiæ sita sint, consuetudo tenenda est; si tamen essent planè in alio Episcopatu, attendenda quidem in hoc foret consuetudo, sed non æquè facile, sicut si colonus, & prædia essent in diversis parochiis sub uno Episcopo; rationem dat textus: *quia difficile nimis videtur, ut una Ecclesia in Episcopatu alterius recipiat decimæ: cum ex hoc Episcopatum fines confundi non immerito viderentur.*

Dices: ex cit. canonibus habetur, etiam Ecclesiæ baptismali solvendas esse decimæ prædiales; at non omnis baptismalis est Parochialis; ergo etiam Ecclesiæ non Parochiali solvendæ sunt decimæ prædiales, licet tantum baptismalis sit. *R.* cum regulariter Ecclesia baptismalis etiam sit parochialis, ibi per baptismalem intelligi parochialem; & ideo in jure canonico sæpius Ecclesia parochialis, nomine baptismalis intelligitur. Si tamen aliqua Ecclesia foret *baptismalis tantum*, & constaret, ei etiam certa esse prædia pro decimis assignata legitime, vel alio jure (foundationis, conventionis, &c.) competere, in eo conservanda esset.

§. 3.

De decimis Novalium.

Suppon. 1. quòd *Novale*, seu nova-
lis ager dicatur à *novando*; & apud
Servium, aliosque Grammaticos, esse
arvum tunc primum ad sementem pro-
scissum; seu, sylvam, quæ arboribus
extirpatis ad cultum apta redditur. A-
pud Juristas, ut sumitur L. *Sylva. §. no-
valis. ff. de Verb. signif. est terra pro-
scissa, quæ per annum cessat*; seu est
ager, qui alternis annis seritur. Apud
Canonistas, & Notarios Romani Ponti-
ficis c. *quid per novale*, de V. S. dicitur
ager *de novo ad agriculturam redac-
tus, de quo non extat memoria, quod
aliquando cultus fuisset*. Hinc *Novalis*
appellatione venit terra de novo ad
culturam redacta, cujus non extat me-
moriam, quòd culta fuisset; ita ex c. *cit.*
Efff Mascard.